



**Tractatvs De Præventionē Iudiciali [!], Sev De
Contentione Ivrisdictionvm**

Tonduti, Pierre François de

Lvgdvni, M.DC.LXXIII.

Capvt XLVI. Iudex qui præuenit in cognitione alicuius causæ, vtrum habeat iurisdictione[m] priuatiam & exclusiam aliorum iudicum ratione iniuriæ alicui ex litigantibus illatæ tempore litis, aut in ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98370](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98370)

Ostauus, quando Iudex creatus est inferior, qui suppositus minori iudici ius dicit in duobus oppidis, & in vno ex duobus oppidis Iudicem specialem constituit, & hic iurisdictionem habet priuatiam, quia iurisdictione quæ aufertur, non erat propria illius Iudicis, cum subiceretur alteri Iudici maiori. Nonus casus est dum iurisdictione competens alicui magistratui conceditur alteri favore personarum, veluti si specialis visitator datus sit, censetur datus priuatue ad Episcopum. Sed hic casus explicandus est iuxta per nos superius tradita, numero 14. & sequentibus. Decimus casus est quando conceditur iurisdictione odio certarum personarum, & hæc est cumulatiua. Vndecimus respicit iurisdictionem Superiorum regularium in Monachos, quæ priuatiua est. Duodecimus, quando conceditur iurisdictione ex privilegio personæ, vel quando acquisita est per præscriptionem, & hæc sunt priuatue. Decimus tertius quando duobus conceditur, seu alteri eorum, & hæc est cumulatiua. Vltimus quando versamur in dubio, & tunc potius cumulatiue, quam priuatue iurisdictione concessa dicitur. Quæ omnia fusius explicantur per Menoch. dist. præsumpt. 18 lib. 2. Nonnulla etiam ad materiam adfert Barbof. in l. 1. artic. 4. ff. de iudic. maxime ad n. 77.



CAPVT XLVI.

ARGVMENTVM.

Iudex qui præuenit in cognitione alicuius causæ, vtrum habeat iurisdictionem priuatiam & exclusiuam aliorum iudicum ratione iniuriæ alicui ex litigantibus illarum tempore litis, aut in ipso actu iudiciali coram se facto si occasione litis, aut ex inimicitia particulari id procedat. Quid si offensus fuerit seruientis Curie, aut apparitor, dum executioni mandaret res sibi ab illo iudice commissas. Testis falsum deponens coram vno iudice cuius iurisdictionem non agnoscit, vtrum de foro illius iudicis propter falsam depositionem efficiatur. Si quis repperus intra mutuos carceres alicuius iudicis, ibidem deliquerit, an subit iurisdictioni mandantis, an vero eius cuius sunt carceres. Quid dicendum de iudice requisito delinquente, aut de seruiente Curie falsam relationem faciente, & dicente se citasse in terra Baronis auctoritate Principis cum tamen non citauerit. De iniuria facta Doctori, & quomodo punienda sit.

SVMMARIVM.

- 1 Iudex cognoscit, & Notarius etiam Civilis scribit, quando agitur de iniuria facta per partes aduocatum, vel per Aduocatos & alios coram ipso litigantem in actu iudicij.
- 2 Quando iniuria fit iudici tanquam iudici, ipse cognoscit, si vero tanquam priuato, & non ratione dignitatis tunc ad eundem est superior.

- 3 Iniuria facta sedente Iudice pro Tribunali, dicitur facta dignitati, potius quam intuitu personæ.
- 4 Idem si fuerit illata iniuria in actu executionis, vel in alio actu iudiciario.
- 5 Si concurrant coniectura odij particularis, iniuria præsumitur facta intuitu personæ, non dignitatis.
- Iniuria facta Doctori propter priuatam inimicitiam non dicitur atrox.
- Et circa hoc explicatur decisio Rota Auen. 38. in quibus casibus procedat.
- 6 Notarius causa Civilis, scribit etiam in Criminali incidenter nota.
- 7 Quamuis rixæ causam lis dederit, tamen potest Iudex adiri, si non intuitu iurisdictionis iniuria facta sit.
- 8 Iudex de cuius mandato fit executio, cognoscit de offensa facta nuncio in actu executionis, etiam si illata fuisset in alieno territorio.
- 9 Sed hoc casu locus est prauentioni inter Iudicem loci delicti, & eum cuius mandata apparitor exequatur.
- 10 Quando testis falsum deponit coram Iudice, qui illum examinat ex remissione alterius Magistratus, uterque Iudex nempe remittens & examinans procedere potest, & locus est prauentioni.
- 11 Si quis, mutatis carceribus, deliquerit intra carceres, debet puniri ab illo Iudice, qui eum carcerari mandauit, non autem ab eo intra cuius carceres delictum commissum est. Contra numero 14.
- 12 In casu appellationis non recurritur ad superiorem illius Iudicis, qui auxilium facti alteri præstitit, sed illius qui executionem fieri iussit.
- 13 Si Iudex requisitus deliquerit in executione, ad eundem est illius superior, non autem superior Iudicis requirentis.
- 14 De delicto intra carceres mutuos commissum, & mutuos & requirentes cognoscere possunt, & locus est prauentioni.
- 15 Si apparitor retulit se citasse in terra Baronis auctoritate superioris, & tamen non citauit, & ita falsam relationem fecit, non cognoscit Officiarius Baronis, sed superior apparitoris, & sic non est locus prauentioni inter ipsos.



PENDENTE causâ Ciuili inter duos, dum de negotio illo (extra tamen Iudicis præsentiam) inuicem colloquerentur, rixæ & vulnera superuenerunt Iudex alius instante fisco, & scribente Notario Criminali, prauentionem prætendebat causæ illius: Iudex autem, & Notarius causæ Ciuilis, illius rixæ, & inde sequutorum cognitionem ad se priuatue spectare, nec prauentioni locum esse, vtpote quod hæc causa dependeret à Ciuili coram ipso pendente. Quæsitum fuit, vtrum prauentioni locus esset.

In hac quæstione, resoluendum in primis est, quod quoties in actu iudiciario Iudex offenditur, aut aliqua ex partibus, coram ipso Iudice, seu etiam quando Aduocati, Notarii, vel testes inter sese, aut cum partibus iniuriam aut offensam aliquam inferunt, aut se percussionibus, aut conuiciis lacescunt, talis Iudex & illius causæ Notarius, quamuis officium Criminali non obtineat, (nisi ipsemet Notarius esset vnus ex delinquentibus) poterunt in causâ procedere, quæ ad Iudicem illum spectat propter suam iurisdictionis iniuriam, seu offensam: vt declarat Sanfelix. decis. 63, numero 7. referens ita fuisse deci

- decisum anno 1616. Et cum ab illa decisione fuisset reclamatum, sententiam fuisse confirmatam.
- Attamen, quod dictum est de iniuria illata Iudici, verum est, & procedit si iniuria ipsi fuerit illata tanquam Iudici, & sic prae-textu, & occasione dignitatis, & officij. Si enim Iudici illata fuisset iniuria tanquam privato, tunc adeundus esset Superior: ita distinguunt communiter DD. in l. 1. C. ne quis in sua causa iudicet. Roland. à Valle cons. 48. n. 19. volum. 2.
- Farinac. de accusat. quest. 17. n. 46. † Dicitur autem iniuria facta Iudici intuitu officij, quando facta fuit, ipso pro tribunali sedente, ut dicit Bartol. in l. si quis obrepserit, in fine, ff. ad l. Cornel. de falsis, Farinac. dicta quest. 17. num. 19. † Idem dicendum est si iniuria facta fuerit in actu executionis, vel in aliquo alio actu iudiciario: Farinac. dicta quest. 17. num. 42. Qui tamen dicit num. 47. Superiorem debere esse facilem in concedendo alium Iudicem, si de hoc requiratur, vel dando aliquem adiunctum, qui simul procedat cum Iudice offenso. Et per praemissa ego alias defendebam quendam, qui Doctori iniuriam fecerat, non vti Doctori, neque intuitu Doctoreatus; sed ob priuatam inimicitiam quae inter ipsos erat: & contendebam iniuriam illam non posse inter atrociores numerari: ut probat Menoch. de arbit. cas. 263. num. 19. Et eo casu non esse locum decisioni Rotae Auenionen. 58. quae continet casum specialem, quia iniuria facta erat Doctori in platea publica Sancti Petri, in qua ius omnibus reddi solet, & occasione litis quae erat inter Doctorem, & Notarium; ita ut iniuria respiceret ipsam Doctoreis qualitatem: ideo fuit decisum, offendentem Doctorem non esse cauto relaxandum à carceribus, in quibus detinebatur. Sed quando alia non concurrunt, & iniuria fuit illata Doctori ex priuato odio, & inimicitia, tunc iniuria non dicitur atrox: ut explicat Menoch. de arbit. d. cap. 263. num. 19. † Verum si concurrant aliquae coniecturae odij particularis, tunc non praesumetur iniuriam Iudici fuisse illatam intuitu officij, & dignitatis, ut docet Paris de Put. in tr. de Syndicatu, in verbo: iniuria officialis, §. an officialis, num. 4.
- Roland. à Valle, consil. 1. n. 35. volum. 3. † Et ex his sequitur, quod quando Iudici fit iniuria tanquam Iudici, & contemplatione officij, sicut ipsemet Iudex procedit, ita & notarius causae principalis, quamvis non haberet officium, seu tabulatum criminalem, quia hoc fit incidenter, & in sequelam causae civilis; quo casu Grassarius civilis in causa criminali incidenter deducta scribere potest: ut diximus: parte 1. huius tractatus, c. 23. n. 10.
- Et propterea cum casus iste mihi fuisset propositus, ut illum deciderem, dixi Iudicem aut Notarium causae civilis, non esse fundatos ad excludendum Iudicem, & Notarium causae criminalis occasione iniuriarum inter colligantes illatarum, quia rixae, & iniuriae non interuenerant coram Iudice, nec in contemptum Iudicis, unde licet forsan lis harum iniuriarum causa fuisset; haec tamen querela pro iniuriis erat noua causa, & independens à primà, seu à causà civili, quae fuit tantum causa remota, & quidquid sit, iniuria non erat facta Iudici, nec tribunali: secundum supradictam distinctionem quam bene firmat Sanfelice. dicta decision. 63. numero 7. & Rolandus dicto consilio 48. num. 11. & 12. volumine 2.
- Aliud dicendum esset, si iniuria fuisset facta nuncio, seu apparitori aut seruienti Curiae, exequenti mandata Iudicis alicuius Superioris, habentis facultatem, & auctoritatem exequendi in terra

Baronis, seu feudatarij. Hoc enim casu, Iudex illud de cuius mandato facta fuit executio indicare potest de excessu illo, & iniurià contra exequentem commissà, licet excessus in terra Baronis, aut alterius, factus fuerit: idque propter mutua dependetiam causae civilis, & executione cum causà criminali ratione iniuriarum: per text. in leg. nullum, Cod. de testib. Boër. decis. 9. per totam. per quem textum, in dict. leg. nullum, derogari cuicumque privilegio dixit Maltrill. decis. 147. num. 16. Vincenti de Franch. decis. 722. † Sed tamen idem de Franch. decisione 147. n. 4. dicit fuisse decisum, praeventioni locum esse inter Iudicem loci, in quo delictum iniuriarum executori illatae fuit commissum, & illum Iudicem de cuius mandato fiebat executio. Quia quamvis ex dispositione dictae leg. nullum, Cod. de testib. ille qui deliquit aduersus executionem seu seruientem curiae in actu executionis, efficiatur de foro Iudicis mandantis fieri executionem, Ioannes Fab. in §. item aduersus, column. fin. Institution. de actionib. Non tamen propterea tollitur alteri Iudici loci delicti, qui habet iurisdictionem fundatam de iure communi in delinquentem, ratione territorij, facultas cognoscendi de delicto; etiam (quod plus est) in praesentia alterius Iudicis commissio: multo ergo fortius hoc procedet in offensa executori in actu executionis illata. Dicens hanc esse singularem decisionem Bald. in leg. nullum, num. 6. Cod. de testib. Si ergo uterque Iudex habet iurisdictionem, tam mandans, quam is in cuius territorio fit executio, sequitur inter eos locum esse praeventioni: ut concludit Vincent. de Franch. dicta decis. 147. num. 5. Et sic dicit, non obitare dictam leg. nullum, quae procedit cumlatiue, non priuatiue.

Quod magis distinctè Bald. in loco mox citato, 16. decidit hoc modo, siquidem ponit casum quod Iudex Perusinus, coram quo causa tractabatur, de necessitate Iuris, vel de consensu partium remisit examinationem vnius testis ad Iudicem Florentinum, qui testis receptus Florentiae coram illo Iudice deposuit falsum. Querebatur quis Iudex hunc falsum testem punire deberet, an Iudex Florentinus, an Perusinus, an uterque. Et videbatur quod Iudex Florentinus solus iudicare debebat, quia ibi delictum commissum erat, sicut iudicare deberet si ibi homo vulneratus fuisset, & quod Iudex Perusinus iudicare non possit, cum delinquentem sibi subditum non habeat, nec ratione personae, nec ratione loci in quo delictum commissum fuit. In contrarium videbatur quod spectaret ad Iudicem Perusinum, coram quo de illius testis depositione iudicandum est, & attendi coram eo debet probationis virtus, & efficacia. Sed concludit ibidem Bald. quod uterque Iudex procedere potest. Nam quoad Perusinum, testis iste illius aures offendit, nec Iudex Florentinus procedit, nisi ex commissione Iudicis Perusini, & sic perinde est ac si Iudex delegatus testes reciperet ex commissione Iudicis ordinarij: quo casu certum est, quod punizio, & cognitio spectat ad Iudicem ordinarium, §. si vero ignoti, Auth. de testib. & non solum Iudex Perusinus qui commisit, seu remisit examen, & coram quo causa principalis ventilatur, sed etiam alius Iudex potest cognoscere veluti Potestas Perusinus, quamvis coram eo non ventiletur questio principalis. & hoc operatur fictio, videlicet quod delictum fingatur commissum in territorio Perusino. Et sic patet quod inter duos istos Magistratus locus est praeventioni: quod & idem Bald. asserit, in l. neganda, in 1. notabili, Cod. qui accus. non poss. Dabitur quoque praeventio, inter duos Iudices

nempe remittentem, & cum ad quem remissio pro examinandis testibus facta est, *ut ibidem num. 7.* Bald. concludit *in d. l. nullum*, ubi querit utrum punitus à Iudice Perusino, possit iterum puniri à Iudice Florentino, & utrum sententia vnius impediatur processum alterius, quod tamen hic non est discutendum, cum resolutum fuerit superius, dum de præuentione Iudicis loci delicti cum aliis iudicibus tractauimus.

11. Prædictis non est ab simile, quod si de mandato alicuius Iudicis Curie superioris habentis auctoritatem exequendi in terra Baronis, seu feudatarij, quidam fuisset per mutuos carceres detentus in vinculis, & intra illos carceres Baronis, alteriusve Iudicis carceres mutuatis, delictum aliquod commisisset, Iudex competens illius delicti erit magistratus ille de cuius mandato iste erat carceratus: quia cum Iudex ille cuius carceres mutuati sunt, solum auxilium facti præstiterit executioni, sequitur illius iurisdictionem, non fuisse prorogata per delictum illud intra carceres commissum, ut probatur ex notatis per Bart. *in l. à duo Pio 15. §. sententiam Roma, ff. de re iudic.* ubi dicit quod vnus Iudex auxilium alteri duobus modis præstare potest. Primo præstando illi auxilium iuris, veluti excommunicando vel interdicens, aut iurisdictionem denegando. Secundo per auxilium facti, puta concedendo familiam, milites sbirruarios, & similia, & tunc si quis resistat familie, aut aliam iniuriam inferat, non dicitur facta offensa secundo Iudici auxilium facti præstanti, sed primo, qui auxilium petiit. *¶* Ideo in casum appellationis, non recurritur ad superiorem præstantis auxilium, sed ad superiorem primi Iudicis, seu requirentis. Atque ita pro remissione causæ ad tribunal illius Iudicis qui executionem fieri mandauerat, decisum fuisse testatur. *Sanfelic. decis. 63. num. 13.*

13. Ego tamen duo circa hoc notanda esse existimo, Primum supradicta procedere quidem, quando agitur de duobus iudicibus sub eodem Principe, vel Superiore existentibus, prout erat casus illius *decis. 63.* sed si essent sub diuersis Principibus, illud non haberet locum, quia quilibet suam tueretur iurisdictionem, & ille qui præ manibus haberet delinquentem, ipsum puniret, nec ad alium remitteret, ideo doctrina illa Baldi de Iudice Perusino & Florentino vera quidem est, sed difficile esset illam ad praxim reducere, quia cum sint sub diuersis Principibus, vnus alteri falsum testem nolle remittere, sed qui præuenisset in capturâ procederet, & si vtroque reuelleret contumax, vtroque contra eum ratione contumacie procederetur, ut diximus *hac eadem parte 2. dum egimus de præuentione Iudicis loci delicti cap. 11. n. 22.*

14. Supradictis non est dissimile, quod dicitur de Iudice requisito, qui si excedat limites suæ commissionis, aut aliter peccet circa executionem, non recurritur ad superiorem Iudicis requirentis, nec ad ipsum Iudicem requirentem, sed ad Superiorem Iudicis requisiti: Molinus *de brachio seculari cap. 16. num. 3.*

Secundum est, quod quamuis delictum factum fuerit intra carceres mutuatos, & is de cuius mandato fuit carceratus, cognoscere possit de delicto intra carceres illos commissio, hoc tamen non obstat Iudici ordinario illius loci in quo delictum commissum est, quominus possit de delicto illo cumulariue cognoscere cum Iudice mandante fieri executionem, & per consequens locus erit præuentioni, idque maxime si agatur de carceribus Baronis, seu

feudatarij, cum omnimoda iurisdictione inuestiti. Quia delinquens etiam si non sit subditus, tamen cenetur se submittere foro & iurisdictioni illius in cuius loco vel territorio delinquit, *leg. Imperatores, ibi. Tu te huic pena subdidisti, ff. de iure fisci. Gl. in l. 1. §. ad bestias, in verb. onerariis, ff. de postul. Molin. de brach. secul. lib. 3. cap. 40. num. 6.* Cum igitur vterque Iudex habeat iurisdictionem, poterit vterque de tali delicto cognoscere. Erit itaque præuentioni locus ex notatis per Vincent. de Franch. *dicta decis. 147.* Et faciunt à simili quæ superius dicta sunt de delicto intra Ecclesiam commissio, quod esse mixti fori & in eo locum esse præuentioni demonstrauimus.

Sed queritur quid si apparitor fecerit relationem se citasse in territorio Baronis auctoritate supreme Curie, & tamen non citauit. Vtrum officiales Baronis de hoc delicto cognoscere possint. Quæstio illa non potest in Comitatu Venassino locum habere, cum ex statuto illius Comitatus, Officiales in officio delinquentes per solam supremam Curiam puniantur, & priuatiue iudicentur, ut diximus *p. 1. cap. 11. n. 26. versic. Quinto.*

Semora autem statuti dispositiones, verius est solum Iudicem committentem, de hoc delicto & falsitate cognoscere & iudicare posse, absque eo quod Iudex vassalli se possit de hoc intrinsecare. Et ratio est, quia cum in effectu citatio facta non fuerit, illa non est ens, & per consequens non circumscribitur loco seu territorio, sola autem relatio est ens. Igitur attendi debet locus in quo talis relatio facta fuit. Ergo Iudex coram quo nuncius vel apparitor, falsam illam relationem fecit, solus & priuatiue, non autem præuentione cognoscit: Bald. *d. l. nullam, 12. C. de testibus.*

C A P V T XLVII.

A R G V M E N T V M.

Verum præuentioni locus sit inter Iudicem Ecclesiasticum & sæcularem, si Clericus coram Iudice laico, vel è contra laicus coram Iudice Ecclesiastico falsum testimonium dixerit. Et utrum pendente accusatione falsi coram vno ex istis iudicibus, alius ad expeditionem causæ Civilis possit procedere, & Ecclesiasticus laico Iudici ne ad vltiora in illa causa procedat inhibere. Et post punitum laicum à Iudice Ecclesiastico, Iudex laicus iterum punire queat. Et an sententia hoc casu per Ecclesiasticum lata producat exceptionem rei iudicatæ in foro laicali. Quid si subditus Vassalli omnimodam iurisdictionem habentis falsum deposuerit in suprema Curia, utrum huius delicti cognitio spectet ad Baronem seu Vassallum priuatiue vel præuentione. Et multa seu confiscatio verum ad Vassallum vel ad supremam Curiam pertinere debeat. Iudex delegatus utrum cognoscere possit de falsitate coram ipso commissâ.

SVM